СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 277. Джерзі Ситі, Н. Дж., четвер, 28-го листопаду 1940. No. 277. Jersey City, N. J., Thursday, November 28, 1940. VOL. XLVIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПРЕЗИДЕНТ ОБМЕЖУЄ ДЕРЖАВНІ ВИДАТКИ

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт заявив, що всі державні видатки на ріжні підприємства, фінансовані державою, крім видатків на зброєння, будуть обрізані до самої кости. Серед тих обмежень знайшлися нині в Доблю Пі Ей, могтиме знайти працю що вже знаходяться по середині виконання. На запит, чи будуть обмежені також видатки на „Доблю Пі Ей", президент відповів „і так і ні". Адміністрація стоїть на становищі, що внаслідок видатків на зброєння й оживлення в промислі, чимало людей, занятих нині в Доблю Пі Ей могтиме знайти працю в приватнім промислі. Видатки на зброєння не лиш не будуть маліти, але постійно зростати.

СЕНАТ УХВАЛЮЄ ЗАКОНОПРОЄКТ ЛОҐЕНА-ВОЛТЕРА.

ВАШИНҐТОН. — Сенат, який попереднього дня відмовився на рекомендацію уряду погребати законопроєкт Лоґена-Волтера, тепер ухвалив його більшістю голосів. За нього, крім републиканців, голосували також десять демократів. Але цей законопроєкт перейшов у значно поправленій формі. Коли б він ще перейшов в палаті представників та не був відкинений президентом, то на основі його всі рішення урядових агентур, як комітету взаємовідносин праці, адміністрації соціяльного обезпечення і т. п. могли б бути оспорювані дотичними сторонами в суді. В палаті представників говорять, що цей законопроєкт там також перейде і то в строгішій формі.

ЧЕТВЕРТИНА НЕЗДАТНА ДО ВІЙСЬКА.

НЮ ЙОРК. — Перегляд лікарських оглядин новобранців показує, що в Ню Йорку лікарі відкинули аж четвертину всіх покликаних до війська новобранців. Найважнішою причиною відкинення були нездорові зуби і очи. Цей відсоток досить великий і він декого непокоїть. Та дехто каже, що маючи великий вибір, лікарі вибирали лиш тих, що на сто відсотків здорові. Внаслідок цього відкинення готові піти скорше до війська ті, що знаходились на самім кінці поборової листи.

АЛЬМАЗАН РЕЗИҐНУЄ З ПРЕЗИДЕНСТВА.

МЕКСИКО СИТІ.—Мексиканський ґенерал Альмазан, який дотепер твердив, що це він виграв великою більшістю президенство Мексика, а не ґенерал Камачо, тепер вернув до Мексика і зрезиґнував зо всіх своїх президентських претенсій. Він заявив, що робить це в інтересі Мексика, яке тепер потребує згоди і спокою. Він також закликав усіх своїх прихильників, щоб пішли його слідами.

СПРАВА АНҐЛІЙСЬКИХ ФІНАНСІВ.

ВАШИНҐТОН. — Американський уряд застановлявся над справою анґлійських фінансів і прийшов до висновку, що тепер цю справу треба залишити на пізніше. Рузвелт мав наради з головою сенатського комітету загравичних справ, сенатором Джорджом, і також вони оба прийшли до висновку, що ця справа така важна, що тепер годі її порушувати. Тому вони рішили відложити ту справу, а також справу дослідів анґлійських фінансових вкладів в Америці, порушену сенатором Найом, на наступний рік.

ПОМЕР ЛОРД РОТЕРМЕР.

ГЕМІЛТОН (Бермюда). — Тут помер в 72 році життя анґлійський пресовий маґнат, лорд Ротермер. Смерть наступила в наслідок фізичного і морального вичерпання, звязаного з його суспільною працею в часі цеї війни. Лорд Ротермер мав в Анґлії великий ланцюх ґазет, з яких найголовнішою була лондонська „Дейлі Мейл". Належав він до консервативних кол. Деяким своїм ґазетам дозволяв піддержувати фашистівський рух під проводом Мозлея. Цілий час заступав думку, що треба порозумітись з Гітлером та Мусоліним, але водночас говорив, що німецька повітряна фльота є найбільшою загрозою для Анґлії і на тодішних десять тисяч німецьких бомбовиків радив побудувати 20 тисяч анґлійських. Коли вибухла війна він признався отверто, що помилявся, коли вірив у миролюбні запевнення Гітлера. Одного разу він був замішаний в міжнародню політичну аферу, в якій пробував здобути для себе мадярський престол. Той престол офірував йому мадярський письменник Ракочі, а лорд Ротермер настільки був необережний, що пропозицію приняв. В процесі, що виринув опісля у звязку з тим у Лондоні, заходами одної княжни, що нібн працювала для Ротермера та домагалась опісля від нього заплати — ціла та справа вийшла на верх і дещо скомпромітувала Ротермера.

ПРОТИ СТРАЙКІВ У ВОЄННІМ ПРОМИСЛІ

На пресовій конференції, на якій крім президента були приявні — секретар війни Стимсон, секретар фльоти Накс і головний прокуратор Джексон — президент Рузвелт заявив, що страйки в воєнніи промислі, подібні до того, що вибух у фабриці літаків „Волті", мусять за всяку ціну бути припинені. Цю заяву зробив резидент після того, як конгресмен Даєс зробив заклик до адміністрації, щоб всі страйки в воєннім промислі, інспіровані комуністами, були спинені. Також після того, як судівничий конгресовий комітет рішив звернутись до цілого конгресу з пропозицією ухвалити нові закони, коли б треба було їх для виконних урядових чинників аби зупинити ці страйки. Президент заповів, що цього тижня буде конферувати з конгресменом Даєсом, щоб знайти шляхи тісної співпраці між його комітетом і судівничим департаментом.

СТРАЙК У ФАБРИЦІ „ВОЛТІ" ПЕРЕРВАНИЙ

Страйк у фабриці воєнних літаків „Волті", в Лос Анджелес, Кал., перерваний. Завдяки урядовим представникам прийшло до порозуміння між страйкарами і фабрикою, на основі якого піднесено робітникам найнижчу заплату з 50 на 53 і пів цента. Фаховим робітникам піднесено на 12 і пів цента. Провідники страйку домагались для початкуючих підвишки по 25 ц. Страйк цей, як ствердив головний прокуратор Джексон, був інспірований комуністами в ціли зупинки виробу воєнних літаків. Бо заряд фабрики на початку годився дати малу підвишку робітникам, але не таку, якої домагались провідники страйку. Водночас із полагодженням страйку робітники підписали колективну умову праці з фабрикою, на основі якої вони згодились впродовж 16 місяців не страйкувати, а всі непорозуміння вирівнувати шляхом переговорів їх представників з фабричними.

КОНВЕНЦІЯ А.Ф.П. В ЗАСАДІ ТАВРУЄ РАКЕТІРІВ

Конвенція Американської Федерації Праці, що відбувається в Ню Орлінс, остаточно переголосувала резолюцію, якою в засаді таврує ракетірство в юніях та завзиває юнії боротись з ракетірами, що добились у них провідного становища. Але конвенція не дала власти зарядові А.Ф.П., щоб той сам викинув ратетірів з провідних становищ у поодиноких юніях, мовляв, це булаб диктатура та втручання в автономні права кожної юнії зокрема.

ГРЕЦЬКІ ВІЙСЬКА ДАЛІ НАСТУПАЮТЬ Й ІДУТЬ ВПЕРЕД

Таке подає воєнний комунікат з Атен з тим додатком, що воєнні операції розвиваються всюди вдоволяюче. Грецькі війська ввійшли в Альбанію, подекуди на 30 миль вглиб.

АЛЬБАНСЬКІ ПОВСТАНЦІ НАПАДАЮТЬ

Американські кореспонденти доносять з Греції, що італійська армія терпить багато від альбанських повстанців, що знають усі дороги в горах і нападають на тили відступаючих італійських частин, завдаючи їм важкі удари.

КРІВАВИЙ „ШЛЯХ СЛАВИ"

Так описує американський кореспондент той шлях, яким відступали італійські війська з північного Епіру. Це та сама славна дорога, якою колись ішли давні непобідимі римські леґіони. Це та, по якої боках видніють ще й тепер, тут і там, таблиці з написами „Хай живе Імперіяльна Італія". Ціла вона завалена розбитими возами і гарматами, кінськими кістяками та ще й досі непогребаними трупами поляглих вояків. Все це жертви грецької артилерії, що обстрілювала італійський відступ. Ціла та дорога, пише кореспондент, представляє собою жахливий вид.

ІТАЛІЯ НАДСИЛАЄ НОВІ СИЛИ

До Дураццa, альбанської пристані, прибула дивізія італійського війська, мабуть з 15,000 вояків. Військо те зістало перевезене з Італії на 14 кораблях. Виладування на беріг пильнували італійські літаки з летунської ескадри „Десперата" („Очайдушні"), в якій служив підчас етіопської кампанії теперішний італійський міністер заграничних справ, граф Чяно, зять Мусоліня. Крім того вислано до Альбанії ескадру літаків під проводом Еторе Муттія, бувшого ґенерального секретаря фашистівської партії. Про майора Муттія була поголоска, що він згинув в Греції, але ця вістка була неправдива.

ЩЕПЛЕННЯ РЕКРУТІВ. — У жовнірському таборі Оптон у Єпгенку, Ню Йорк, нащіплюють молодих рекрутів проти тифу.

ІТАЛІЯ БУДЕ САМА БОРОТИСЬ.

РИМ. — Гітлер не мішаеться до італійсько-грецької війни. Її веде сам Мусоліні, без німецької допомоги. Німеччина, кажуть в Римі, не возьме в тій війні участи.

НІМЦІ ПРО БАГАТСТВА БРИТАНІЇ.

БЕРЛІН. — Німецька преса розбирає на всі лади заяву британського амбасадора Лотієна про те, що Велика Британія не матиме незабаром готівки в Злучених Державах. Каже, що або Британія не є така багата, як себе представляє, або амбасадор хоче „натягнути" Злучені Держави, щоб вони оплачували дальші кошти війни. І тому каже „неправду". Німецька преса „доражнює", щоб не давати Британії грошей ні в одному, ні другому випадку. Далі німецька преса посміхається з Великої Британії, що вона як який „банкрот" випродує свої посілости, себто ті, що є в посідстві Злучених Держав.

БРИТАНІЯ ҐАРАНТУЄ НЕНАРУШИМІСТЬ БОЛГАРІЇ

ЛОНДОН. — Р. А. Батлер, підсекретар заграничних справ, заявив у парляменті, що Велика Британія поробить усі можливі заходи по війні, щоб Болгарія зістава надалі незалежною державою і ненарушеною під територіяльним оглядом. Та це на випадок, якщо вона остане надалі невтральною. Кажуть, що ледви, чи та заява дуже багато поможе, коли зважити, що Болгарія стоїть постійно перед загрозою вмаршу німецьких панцирних дивізій. В Софії, столиці Болгарії, переконані, що Велика Британія зробила ту заяву тому, що німецька пропаганда поширює вісти, що на випадок, коли б виграла Велика Британія, Болгарія булаб поділена між сусідні держави.

БОЛГАРИ ПІДНЕСЕНІ НА ДУСІ.

СОФІЯ. — Що далі не сталосяб, а наразі болгари раді, що віднесли перемогу, бо відтягнулись, принаймні на якийсь час, від участи в війні. Це вони осягнули спершу переговорами з Німеччиною, а тепер Велика Британія зробила заяву ще й зо свого боку. Тому і не диво, що супроти тих подій, воєнний міністер Даскалоф заявив, що рідко коли Болгарія знаходилась в такому вигідному положенню та мала стільки приятелів. Та не зважаючи на ті настрої, замкнено університет на чотири дні, бо побоюються студентських демонстрацій з нагоди 21-літньої річниці договору, що окроїв Болгарію.

НІМЕЧЧИНА І ТУРЕЧЧИНА.

РИМ. — Італійська преса кпить собі з поголосок, що Німеччина іде війною проти Туреччини. „Добре поінформовані кола" твердять, що Німеччина не думає про війну з Туреччиною, а тільки дипльоматично працює над тим, щоб відтягнути Туреччину від вступлення у війну по боці Греції.

ЖИДІВСЬКЕ ҐЕТТО В ВАРШАВІ.

БЕРЛІН. — Ввійшли в життя німецьке приписи про жидівське ґетто в Варшаві. Цілу жидівську дільницю обведено муром, на три метри широким. В мурі є 18 брам, якими можна з ґетта виходити. В тім ґетто буде мешкати до пів міліона жидів. З ґетта буде можна вийти до інших дільниць тільки за окремою перепусткою. Заки жиди перенеслись з інших дільниць до ґетта, то випродували повно річей, закуповуючи те, що конечно потрібне, зокрема живність. Німецька влада оголосила, що ґетто заведено, щоб стримати пошірення заразливих хвороб. Друге таке ґетто буде утворене в Радомю, куди стягають жидів з Кракова.

БРИТІЙСЬКІ КОРАБЕЛЬНІ ВТРАТИ.

ЛОНДОН. — Р. Г. Крос, британський міністер мореплавства, заявив через радіо, що Велика Британія мусить дістати зо Злучених Держав більшу скількість ріжнородних кораблів. Іде тут про менші кораблі для перевозу товарів. Він признав, що британські втрати в кораблях є більші від того, що прибудовується. А так не може бути, бо це моглоб пізніше погано відбитись на британській торговлі, а навіть і морській силі. Міністер подав, що британські втрати на морі виносять пересічно тижнево 60,000 тон. Німці, казав міністер, подають 131,340 тон, але вони перебільшують втрати на 120%.

БОРОТЬБА З ЦЕНЗОРАМИ.

ЛОНДОН. — В самій Анґлії веде преса завзяту боротьбу з цензурою, що не перепускає своєчасно деяких новин, які всеодно виходять на верх, бо про них говорять дещо пізніше самі міністри через радіо. Американські кореспонденти теж терплять, бо цензура недобра на них, що пускають до Америки вістки, про які нераз нема згадки в тому самому часі в лондонській пресі. Таке було, наприклад, з бомбардуваннями Ковентрі, Бірмінґгему, Бристолю і Савтгемптону.

ГЛЯДЯТЬ НА ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ ЯК СПАСЕННЯ.

ЛОНДОН. — Так є з британцями згідно з тим, що подає Дру Мідлтон, кореспондент „Асошіейтед Прес". Він каже, що перед американцями закривається багато правди про справдішнє положення Анґлії. Робиться це з „патріотизму" чи для „пропаганди". Тому навіть приватно годі довідатись кореспондентам дійсну правду. А таке закривання, каже Мідлтон, є таксамо небезпечне як і німецьке бомбардування. Він каже, що не можна твердити, що скинено тисячі бомб, понищено церкви, шпиталі, доми, а не нароблено шкоди військовим обектам. Не можна говорити про всемогучу силу на морі, а заразом просити надсилати чимскорше нові кораблі. Далі не можна закривати і того, що здоровля населення виставлене на небезпеку.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення мае бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

У БАЛКАНСЬКІМ ТЕАТРІ

Останніми днями до Берліна приїздили представники ріжних балканських держав і там відбували такі самісінькі церемонії підписування пакту приступлення до „осі". Зробила це Угорщина, потім Румунія, наконець Словаччина. Мали за ними піти й інші держави, передовсім Болгарія, але режісер Гітлер тепер заявив, що цього театральна штука тепер не вимагає.

Кожна з цих держав підписала нібито умову з Німеччиною, Італією й Японією, але на ділі ніхто не дуриться, що це була властиво умова з одною Німеччиною. Німеччина рішала про те, котру державу покликати до підпису, і Німеччина певно рішить, що дана держава буде на основі цеї умови робити. Тому й церемоніяльне підписування й відбувалося зовсім природно в Берліні.

Кожна церемонія була коротка. Взагалі ціла оказія виглядала не як обопільна угода між двома рівнорядними сторонами, а як угода між старшим і нижчим, між паном і слугою. Ціла афера була аранжована так, гейби Гітлер „покликав до протоколу" представника Угорщини, потім представника Румунії і представника Словаччини, приказав їм підписати на викропкованій лінії, а потім кожному сказав коротко: „Можете відійти".

Ці зовнішні обставини дуже замітні. Вони розкривають справжню суть цілої угоди. Кожний з підписуючих при підписуванні знав, що це не вільна угода, що його держава такої угоди не хоче, що ця угода противна інтересам ба навіть існуванні його держави як самостійної одиниці. Кожний одначе почував, що його держава іншого вибору не має: колиб вона важилася ставити спротив, то її конець прийшов би негайно.

Знав кожний з підписуючих, що він ставив підпис під зобовязання чисто односторонне. Що правда, на документі були підписані імена представників Італії, Японії, а передовсім Німеччини, але кожний з підписуючих знав, що ні одна з тих держав, а передовсім Німеччина, навіть не думає виконувати зобовязання, що поміщені в документі. Зобовязання мають виконати лише слабі. Самий Гітлер це нераз виразними словами заявив, а Японія й Італія аж надто часто справжніми вчинками показали, що вони свої умови виконувати думають лишень так довго, як довго це їм вигідно.

З цих умовин і виходить зовсім ясно, що варта та балканська угода. Кожна з підписуючих держав уважає себе зобовязаною нею лише до того часу, до якого їй це вигідно угоди придержуватися або поки вона її виконувати мусить. Як лишень трапиться нагода угоду зірвати, кожна з них цю угоду зірве. Покищо до виконування угоди заставляють німецькі Месершміти й Стуки й німецькі дивізії в Словаччині, Мадярщині й Румунії; як цих не стане, не стане й врочисто підписаних угод.

З ВІСТЕЙ ПРО УКРАЇНСЬКЕ ЖИТТЯ

Нові області УССР.

Кілька районів з тої землі, яку Совети забрали від Румунії, перейшли в склад Одеської Області УССР. З решти (поминаючи молдавську советську республику) створено дві області: Чернівецьку і Аккерманську. Західня Україна обіймає 6 областей. Таким чином УССР має тепер 23 області.

Зі селянського побуту під Советами.

„Комуніст" з 13. 8. 1940 р. пише таке:

Колгоспна стінґазета покритикувала Настю за те, що, мовляв, вона погано буряки сапає, що за нею слідом лобода пнеться.

„Неправда", суперечила дівчина, „мої рядки чисті".

„Як ти їх прорвала? Бракоробство розводиш", нагримав голова колгоспу Ганжа. Настя промовчала.

Коли голова вкрай розійшовся, сварячи на Настю, та з докорами відповіла: „Де ви були, коли я проривала!"

Настя зробила крок, який не личить колгоспниці — вона перестала ходити на роботу. А то стрінув її Ганжа: „Ага, ледарюєш? Ти щож це думаєш, нянчитись з тобою будемо! Попробуй ще сидіти в дома, то ми тебе геть з колгоспу!".

Не можна сказати, щоб в колгоспі забули з дисципліну. Коли колгоспник Микола Кривохватко не виходив на роботу і його оштрафували, це, безперечно, стосується дисципліни... Колгоспниця Марія Наливайко вибобила 110 трудоднів і сказала: „Я мінімум виробила і тепер буду працювати в бриґаді там, де сама захочу, а не подобається бриґадирові — зовсім піду з поля"...

З Марією не говорили як з порушницею трудової дисципліни".

„Русская Правда" припинена.

З Карпатської України доносять, що мадярон Бродій мав припинити видавання свого щоденника „Русская Правда". Кажуть, що його льояльний тон супроти мадярів, був для мадярської влади ще не вистарчальний. Вимагали ще більше, нічого за те не даючи.

Нема можливости перейти советський кордон.

Український Допомоговий Комітет у Перемишлі, що є під німецькою займанщиною, щераз просить закордонні українські часописи оголосити, що тепер нема можливости перейти советський кордон. До Перемишля напливає щораз більше українських робітників з Франції, як і тих, що попали в німецький полон, служачи в польській армії. Вони хотілиб дістатись до своєї рідні, що остала по советськім боці. Та це їм ніяк не вдається.

Кандидати на сталінську премію.

Серед багаточисленних кандидатів на присудження сталінської премії з 1940 року в галузі літератури висунено також ряд творів найвидатніших українських письменників.

Президія Спілки радянських письменників України рекомендувала пять творів, які вийшли з друку в цьому році. З прози роман „Україна" Івана Ле, повість „Вогні на болотах" Ванди Василевської; з драматурґії - комедія „В степах України" Олександра Корнійчука; з поезії — збірники поетичних творів: „Збір винограду" Максима Рильського і „Жайворонки" Андрія Малишка. („Комуніст" з 18. жовтня 1940).

Десятки тисяч переселенців.

17. жовтня в Какісальмський (Кексгольмський) район Карело - Фінської РСР виїхав у повному складі колгосп „Червоний партизан", Холминського району, Чернігівської області. В колгоспі 50 сімей. Виїхав він з усім господарством: хлібом, насінними фондами, худобою і кормом для неї на зиму, інвентарем і т. п.

Недавно на переселення з України виїхали ще три колгоспи. Колгосп ім. Челюскінців, Лохвицького району, Полтавської області, виїхав у Карело-Фінську РСР, колгосп „Червоний кооператор" Петрівського району, Харківської області — в приморя, а в Ново-Сибірську область виїхав колгосп „Кримський бугор", Гремячського району, Чернігівської области.

В Алтай і Приморя, Якутію і Челябінськ, Омсь, Хабаровськ і інші краї, вже виїхало в цьому році з малоземельних районів України кілька десятків тисяч колгоспних сімей. Серед переселенців коло 10 тисяч спеціялістів сільського господарства — трактористи, комбайнери, тваринники, рільники, бригадири, теслярі й ковалі. („Комуніст" з 18. жовтня 1940).

Університет в Чернівцях.

1. жовтня почалося навчання в советському університеті в Чернівцях. На студії прийнято поверх 400 студентів і студенток. Між ними є 185 комсомольців. При університеті влаштовано 27 кабінетів та ляборaторій і суспільних домів. Студенти отримують державні стипендії.

Нові колгоспні села в Україні.

В звязку з виконуванням постанов декрету з 25. 5. 1939 р. про переселення селян з хуторів у села створено на Україні на підставі теперішніх даних, у 1939 й 1940 рр. досі 800 нових колгоспних сіл. Більшість з них — а саме біля 600 — припадає на Житомирську область. У Полтавській области створено 92 села, в Чернигівщині 42, в Київщині 37. Нові села різко відріжняються від старих, а саме своїм плянуванням та широкими вулицями. На влаштування цих нових сіл мала видати влада біля 1,35 міліонів руб.

Ткацька кляса в Коросні.

Орґанізується самостійна українська кляса з власною управою при Державній Ткацькій Школі в Коросні. До співпраці в орґанізуванні цієї кляси покликаний фаховець Микола Кожушко.

Наукова Рада.

При Українському Центральному Комітеті у Кракові існує Наукова Рада під проводом проф. д-ра І. Раковського, б. голови Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові. В її склад входять між іншим: проф. д-р В. Кубійович, проф. д-р І. Зілинський, проф. д-р Богдан Лепкий й інші. Заходом Наукової Ради відбуваються кожної середи в салі Дирекції Українського Видавництва у Кракові сходини з відповідними рефератами. Перший виклад мав проф. д-р І. Раковський п. н. „Антропольоґічні прикмети українців у межах Ґенерального Ґубернаторства". Дня 25. вересня мав виклад проф. д-р Богдан Лепкий п. н. „Українські Фрески з XV. в. у Сандомирі, Люблині й Кракові". Цей виклад вислухали члени Наукової Ради й запрошені гості з великим зацікавленням. Слід нагадати, що про згадані фрески вийде незадовго накладом Українського Видавництва у Кракові окрема публікація з ілюстраціями.

Виклад на тему „Наукові завдання на Холмщині" мав 2. жовтня проф. д-р І. Зілинський.

Українська школа в Люблині.

Дня 12. вересня ц. р. українське громадянство міста Люблина урочисто відсвяткувало відкриття першої за всі часи існування Люблина української народньої школи з українською викладовою мовою. Школу цю відкрито заходами місцевого Українського Допомогового Комітету, і вона має всі сім кляс, від 1-шої до 7-мої включно. В день відкриття школи всі учні (а їх вписалося до 12. вересня 81) вислухали молебень у двох українських місцевих церквах, православній і гр.-католицькій. В 11 год. зібралися в гарно прибраній салі школи, заповненій батьками, членами Українського Допомогового Комітету та учителями. Свято відкрив промовою голова Українського Допомогового Комітету в Люблині проф. Н. Кибалюк. Потім промовляли директор школи проф. І. Стадницький. Урочистість свята піднесли співи шкільного хору й дитячі деклямації під проводом п. Марії Головківни. Наука у школі почалася 13. вересня.

Учительська семінарія в Криниці.

Державна Українська Учительська Семінарія, що була задумана в Романові, відчиняється в Криниці - Живці. В цьому році орґанізується: 1) однорічний підготовний курс для хлпців і дівчат, що не скінчили 7-клясової народньої школи; 2) перший рік (курс) учительської семінарії. Приймається на підставі вступного іспиту. Вік 14—17 літ; 3) однорічний кваліфікаційний курс для абсольвентів (—ок) середньої школи (ліцею). Закінчення цього курсу дасть змогу одержати учительську посаду вже в шк. р. 1941/2; 4) при учит. семінарії будуть також зорґанізовані постійні курси для садівничок. При семінарії будуть зорґанізовані бурси. Крім того може молодь на місці знайти приміщення в українських родинах.

ЯК Є З ЕСПАНІЄЮ?

У тих воєнних подіях, що назрівають, відграватиме цілком певно поважну ролю Еспанія. Це вже хочби тому, що з нею тісно звязаний евентуальний наступ держав „осі" на Ґібральтар, що є в пляні „осі" в такій самій мірі як і наступ на Суезький канал. Отже треба числитись і з такою евентуальністю, що Еспанія готова виповісти війну Великій Британії.

Дипльоматичний кореспондент В. Н. Евер бере під увагу ту останню евентуальність і шукає відповіди на те, що властиво уявляє собою теперішня Еспанія. Як виходить з того, що оповідають про Еспанію очевидці, то цей край ще ніяк не прийшов до рівноваги, будучи сильно потрясеним громадянською війною. Відбудова краю іде дуже пиняво, бо державна машинерія добре не функціонує. В краю нема єдности. Національні меншини, баски та каталонці, далі ненавидять еспанське панування. Дух бунту в них не завмер. Уряд зуживає багато енергії на здавлення опозиції. Тому не лишається багато часу для властивої праці, себто для відбудови краю, якої Еспанія так дуже потребує. Теж і в урядових колах нема одної думки, бо революція ґен. Франка такої думки не мала. У ній були дві непримиримі ґрупи, які лучила тільки спільна ненависть до большевизму. Ті ґрупи далі існують. По одній стороні маємо прихильників старого ладу. Це монархісти, аристократія, вища військовість і клєр. По другій стороні стоять фалянґісти, що знову є прихильниками націзму і фашизму, як в теорії так і практиці. Ті останні дуже ненавидять демократію, осуджують „капіталістичну плютократію", ставляться ворожо до військових і церковних верхів та до старих шляхоцьких родів. Це прихильники „нового ладу", що має допомогти загалові „користати з усіх дібр".

Ґен. Франко старається держати порядок і мирити ворожі ґрупи, бо боїться нової революції й війни. Та це не здержує інтриг навіть серед міністрів, наслідком чого уряд є неспосібний до праці. А край переживає далі дуже важку економічну крізу, спричинену горожанською війною і анархією. Тому Еспанія не є спосібна вести нову війну, бо стоїть перед справжньою економічною катастрофою. Це знає добре ґен. Франко і оминає війни. Війні противиться теж і сама армія, а також і церква. А що противні їй широкі народні маси, про те вже й не говорити. Вони натерпілись досить підчас минулої війни.

Та не зважаючи на те все, Еспанія таки може піти до війни. І то завдяки фалянґістам, що є під німецьким впливом. Вони можуть спричинити державний переворот, повалити ґен. Франка і самі зачати обстрілювати Ґібральтар. Це не мусить статись. Але воно є дуже можливе й з тою можливістю треба числитися.

Може бути і таке, що Німеччина запропонує Еспанії „охорону" перед „британським нападом" і захоче перевести свої війська з Франції до Еспанії. Може статись, що на таке Еспанія буде змушена згодитись. Тому треба рахуватись Великій Британії й з такою евентуальністю.

С. ЧЕРКАСЕНКО.

ПРИГОДИ МОЛОДОГО ЛИЦАРЯ

РОМАН З КОЗАЦЬКИХ ЧАСІВ

ТОМ II.

(88)

XXI.

Другого дня надвечір усе населення славного своїм невольницьким ринком міста Кафи несподівано сполошене було гарматною пальбою на морі. Ніхто не знав, що воно й до чого. Юрби татарського люду лявінами котилися до берега, щоб ліпше бачити й дізнатися, що сталося. На стінах замків, на баштах, у бойницях, у вікнах — усюди комашилися люди з устромленими на море очима, галасували, махали руками, показували ними на те, що діялося там по заході сонці, трясли, погрожуючи, в повітрі кулаками, плювали, лаялись. Купи невольників на ринку з тривогою, а разом і з надією, в понурім мовчанні наслухували той гуркіт гармат із моря й намагались із шумного татарського гамору й метушні хоч догадатись, чи то бій, чи тільки гучна яса якомусь прибулому татарському або турецькому, чи ще якому там, можновладцеві. Мовчання гармат на баштах фортеці ніби свідчило, що не вітальна це яса, а бій, але з ким, і хто беться?... По реготу й задоволених обличчях татар, що бігали сюди й туди, перемовлюючись нашвидку з їхніми дозорцями, невольники догадувались, що хтось бє татарських ворогів. Через якийсь час із окремих знайомих слів, бідні бранці почали розуміти, що то турки бють запорожців, і не в одному з них похилилася низько голова й гіркі сльози полилися з очей на радість і поглум невірних.

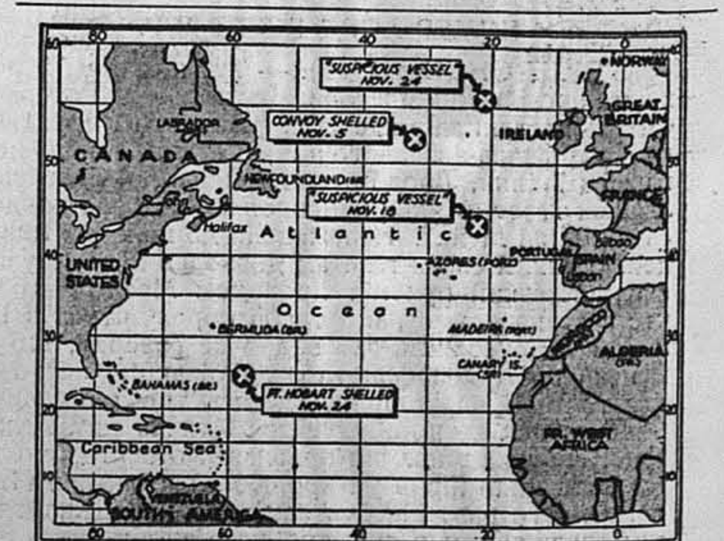
А на морі, просто навидноці, справді кипів гарячий бій. Ціла велика виправа з сімнацяти великих ґалер, стріляючи на ходу з гармат, гналася за численною запорозькою виправою з чайок, що тікали від турків чимдуж на північ повз Кафу, також відстрелюючись від ворога. З берега зовсім виразно можна було бачити на каторгах окремі постаті турків, а на байдаках — козаків. Коли ця нагоня стала якраз проти замків, то з одніеї, другої, третьої башти гримнули гармати раз, удруге, втрете; але гармаші, пересвідчившись, що гарматні кулі до козаків не долітають, мусіли перестати даремне порох палити й далі задовольнялися лише радісним спозиранням ганебної козацької втечі й звитяжної нагоні своїх одновірців.

Та й було чого радіти. Всяк розумів, що коли запорожці були поблизу десь, то зовсім не для того, щоб рибу ловити в морі: поява такої величезної виправи на байдаках свідчила не про мирні наміри чубатих лицарів, а про бажання напасти й пожакувати місто з його замками, багацькими палацами в розкішних садах, крамними коморами, а головне з невольницьким ринком, що на нім не переводився живий крам з України, з Польщі й навіть із Московщини. Та велика милость Аллахова до правовірних і могутня сила й мудрість падишахова: його морська потуга з Царгороду наздогнала невірних запорозьких собак на їхнім шляху до Кафи й от-от знищить усіх до одного, хоч, як видно по всьому, кляті ґяври вміють добре тікати. Деж пак, — нагоня перед очима кафських глядачів триває від заходу сонця й сливе до смерку, а з турецьких ґалер не потоплено жадної чайки. Та помітно й те, що турки не збираються спочивати й заспокоїтися на цьому: нагоня що-далі набирає все більшого розгону. Хіба що ніч перешкодить. Алеж обізнане й загартоване в морських боях падишахове військо безперечно дасть собі раду з ворогами й у темряві.

Коли в примерку розтали останні обриси турецьких ґалер на півночі, натовп на березі почав рідшати, а трохи згодом і найцікавіші верталися до міста, сперечаючись і жваво обмірковуючи бачене. Всяк поспішав надолужити прогаяний на березі час. На обличчі кожного татарина видко було велику радість і задоволення від свідомости, що неждане лихо було таке близьке й що воно так щасливо проминуло.

Метушливий, гомінкий день скінчився. Крамарі замикали свої крамниці й комори. Вулиці пустіли. Продавці невольників гнали, постьобуючи батогами, свій двоногий живий крам із ринку до вязниць, до льохів, до сараїв. Мовчки, понюхо йшов бідний невольник на ночівлю на вогкій, брудній, повній всякої нужі, соломі. щоб узавтра перед сходом сонця знову вернутися на те саме місце й чекати на себе покупця. З гуком гармат прилетіла була несміліва надія на волю, але з тим, самим гуком і подалася в безвісті, лишивши страшне, безпорадне, горе, сльози й розпуку. Краще булиб оглухли на ту хвилю, щоб нічого не чути й не ятрити так глибоко, так боляче вже трохи загоєних безнадією своєї долі ран!... Лежали в тяжких думах на гнилій соломі й один до одного навіть словом не озивалися. Навіщо?... Так і поснули, втомлені цілоденною спекою на ринку, важкими переживаннями й безпорадністю.

(Дальше буде).

РЕЙДИ НА ОКЕАНІ? — Донесення з кораблів вказують, що на Атлянтику робить рейди якийсь націстичний воєнний корабель. Може й більше ніж один. На карті зазначені білими хрестиками місця, в котрих останніми днями були атаковані аліянтські кораблі. Остання подія того роду це напад на британський товаровий корабель „Порт Гобарт", що був поцілений гарматними кулями коло островів Багами. Британський уряд пробує розгадати передовсім, де знаходяться бази кораблів, занятих цими рейдами.

З ДНЯ

ЕКОНОМІЧНИЙ НАЦІОНАЛІЗМ.

Чимало нині пишеться про економічну в и с т арчальність, або автаркію, чи економічний націоналізм. Одні є за таку самовистарчальність, інші проти неї. Поділ зовсім зрозумілий, бо справа економічної самовистарчальности має добрі і лихі сторони. Цю справу треба виясновати зо всіх сторін. А це можна найкраще зробити тоді, коли хтось заступає одну сторону, а інший другу. Найгірше поступають ті, що пристрасно забираються до дискусії і замісць відповідати на річеві аргументи такимиж річевими аргументами, побивають противника в той спосіб, що накидаються на його особу, або безпідставно підсувають йому злобні мотиви. В той спосіб не можна вияснити справи, тільки можна створити дві фанатичні групи, до яких і найрічевіший аргумент не промовить.

САМОВИСТАРЧАЛЬНІСТЬ.

Економічна самовистарчальність означає те, коли якийсь уряд старається відгородити свій нарід від продуктів іншого народу і хоче задоволити його виключно власними виробами. Коли в нього брак якихось продуктів, він старається розбудувати свій промисл так, щоб ті продукти були. Колиж йому брак сировців до виробу якихось продуктів, він старається підробити штучно якийсь продукт, як ось італійці підробили бавовну з молока, чи німці ґуму з нафтової ропи, або ґазоліну з вугля. Колиж таки годі якогось продукта підробити, тоді уряд старається ступнево відовчити своїх людей від уживання його. Лиш у виїмкових випадках, наприклад залізної руди, коли не можна даного продукту ні виробити, ні підробити, ні відовчити від нього людей, уряд спроваджує цей продукт з чужих країв, та й то лиш стільки, скільки конче потрібно.

Коли промисл занадто розвинений, а рільництво недорозвинене, тоді уряд, який переводить автаркію, чи економічну с а м о в и старчальність, старається розвинути своє рільництво і зрівноважити його з промислом. Водночас промисл децо корчиться, щоб достосуватись до чисто домашніх потреб. Бо там, де хтось обмежує заграничні закупи, мусить також обмежувати вивіз своїх продуктів за границю.

ЛИХІ СТОРОНИ САМОВИСТАРЧАЛЬНОСТИ.

Самовистарчальність добра лиш там, де край має всі потрібні сировці і зовсім, або майже, незалежний від чужих сировців. Коли край вбогий, то самовистарчальність для нього означалаб самогубство. Він мусів би змнешувати споживання своїх власних продуктів до тих можливостей, які має його край. Колиб Анґлія, наприклад, хотіла перебудувати своє народне господарство на засаді самовистарчальности, то її люди, в нормальних часах, мусілиб на половину менше їсти, гірше одягатись і гірше жити. Бо лиш половину свойого населення годна удержати Анґлія. Те саме з Швайцарією, Бельгією, Голяндією, Норвегією і іншими високо промисловими краями, з виїмком Злучених Держав Америки.

ДОБРІ СТОРОНИ.

Але коли край багатий, то самовистарчальність має теж добрі сторони. Промисл тоді мусить дбати не лиш про виріб продуктів, але і про споживачів. Коли промисл знає, що вироблені ним продукти можуть бути продані виключно на домашніх ринках і споживті виключно власними людьми, він мусить так штудерувати, щоб свої власні люди мали подостатком грошей ці продукти купувати. Бо коли свої люди не куплять, то ті продукти завалюватимуть магазини фабрик доки не змусять їх зачинити двері. При засаді самовистарчальности, коли фабрики виробляють скажім міліон автомобілів на рік, той міліон мусять купити свої власні люди, бо чужі ринки їх не візьмуть. Те саме з одежею, харчами, напитками і т. д. Щоб фабрики могли працювати, а капіталісти робити зиски, вони мусять тими зисками так ділитись з широким загалом, щоб той загал міг викупити вироблені речі. Захланність з боку капіталістів відбивається відразу на них самих. Тут навіть не потрібно якогось спеціяльного закону, ні апелю до доброго серця капіталістів. Вони мусять ділитись зисками, і то добре ділитись бо самі пропадуть.

ІНАКШЕ, КОЛИ ЙДЕ НА ЕКСПОРТ.

Ця засада відразу тратить вартість, коли продукти йдуть на експорт, себто коли нація будує своє господарство на міжнародній товарообміні. Тоді вироблених міліон автомобілів не мусить купити свій загал. Їх можна експортувати на чужі ринки, в заміну за якісь інші, не конче споживчі продукти. Те саме з одежею, харчами й іншими виробами.

Та все таки не всі народи заселюють такі багаті території як Злучені Держави Америки і не годні себе зробити навіть приблизно самовистарчальними. Вони мусять експортувати, щоб за свою працю дістати хліба, чи сировців на дальшу перерібку експортних продуктів. Багато економістів є погляду, що навіть Злучені Держави Америки не можуть стати вповні самовистарчальними.

В інтересі вбогих країв є багато говорити про міжнародний товарообмін і міжнародню співпрацю, а навіть апелювати до гуманних почувань людей. Вони, немов той господар, в якого мало всякого добра. Він не може замикатись на своїм хазяйстві та робити себе незалежним від інших. Так і з ними. І тому вони мусять підсичувати міжнародного духа і апелювати до добродійдійних почувань багачів.

БРІСТОЛЬ ЗНОВУ БОМБАРДОВАНИЙ

Брістоль, через який переходять головні американські достави для Анґлії, німці бомбардували вже четвертий раз зряду.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Перед Листопадовою Академією.

В неділю, 1-го грудня 1940, відбудеться у Купер Юніон Гол Академія, присвячена памяті відродження Західньої Української Народньої Републики.

У хвилі великого нещастя цілого українського народу маємо на свобідній американській землі нагоду згадувати День 1. листопада 1918 р., як світлу дату в історії многострадальної України.

Листопадові свята ввійшли в нас у традицію національних свят. І ніякі переміни, жадні зміни в окупантських режімах на українських землях не задержують нас від святкування того національного торжества.

Цього року обходи Листопадового Зриву мають далеко ширший характер, бо на них не тільки згадуємо про це, що сталося в дні 1-го листопада 1918 р., але також публично зясовуємо питання, звязані з теперішньою війною в Европі та нашим положенням в Америці. При нагоді святкування таких національних свят як Листопадові Роковини, національна конечність каже нам заняти становище до пекучих питань, щоб відповіди упевнити себе в правильности змагань українського народу до своєї державної самостійности.

Цьогорічна Листопадова Академія в Ню Йорку буде відмінна від минулорічних. Звеличить її своєю активною участю американець, відданий приятель українців, яким є Кларенс А. Менінґ, професор Колумбійського університету. Це вже не перший раз віддає проф. Менінґ прислугу українцям. Як голова департаменту словянських мов при Колумбійському Університеті, він давав наукові доклади з обсягу української літератури, аналізуючи головно літературну діяльність Шевченка та Франка. Він також є автором одної брошурки про українську літературу та є перекладчиком Шевченкових „Гайдамаків" на англійську мову.

Приймаючи запрошення від голови Центрального Комітету адв. М. Пізнака, проф. Менінґ виявив не тільки свою готовість помагати українцям, але також дав добрий приклад самим українцям, що вартує за українську справу постояти.

Як відомо, в часі теперішньої війни, на українське імення падають неслушні закиди та навіть підозріння. Мовляв, українці є ворогами демократії. Такі закиди є видвигані ворогами українського народу, в першу чергу большевиками та їх аґентами в Америці. Проти них треба боротися та їх збивати.

Проф. Менінґ, що простудіював основно українську літературу та визвольні змагання України, говоритиме на актуальну політичну тему. Українське громадянство Ню Йорку, Бруклина, Асторії, Джерзі Сіти та околиці певно скористає з цеї нагоди і прибуде громадно 1. грудня до Купер Юніон Гол в Ню Йорку.

З українських промовців на Академії будуть промовляти п. Дмитро Галичин, головний рекордовий секретар УНС, адв. М. Пізнак, голова Центрального Комітету в Ню Йорку та С. Шумейко, редактор „Юкреніен Віклі". Артистичну частину Академії виконають: оперова співачка Марія Гребенецька, баритон Петро Ординський, солістка Стефанія Тураш та піяністка Ольга Ляхович.

Масова участь українців на Листопадовій Академії буде маніфестацією не тільки наших симпатій для Листопадового Чину та для ідеї української державности, але також дасть вислів нашій відданости цеї країни, в якій живемо.

—р—к

—о—

ШІКАГО, ІЛЛ.

На інформативну працю.

В неділю, 3. листопада шікаґовська громада відсвяткувала Листопадовий День у великій авдиторії школи Шопена. Про сам концерт уже була згадка в „Свободі" з 25. листопада.

На заклик адв. Р. Смука переведено збірку на піддержку інформаційного бюра в Вашинґтоні.

Зложили на ту ціль: д-р І. Смук $5; Тов. Вільних Козаків $3; по $2: С. Куропась, М. Риза, М. Гіриак, І. Оленець, Г. Шавалюк, Г. Сенів і Ментус; по $1.50: пані Г. Семочко; по $1: Г. Березовський, І. Коґут, Ю. Куць, М. Леськів, І. Роїк, К. Плетяк, П. Сеньків, Д. Гой, Н. Васетич, Н. Курко, К. Яремцьо, П. Жовнірчак, Л. Кучер, Н. Запухляк, Д. Віщук, Н. Дзяман, пані Н. Древнішак, І. Берестенський, В. Кваснища, С. Дідух, О. Штоґрин, Д. Косдик, С. Кіняк, адв. Р. Смук, М. Булка, Н. Батюк, Д. Попадюк, О. Дутчак, М. Куропась, Т. Шпікула, М. Горний, О. Забитко, Гжовський, П. Дідик, Д. Білецький, П. Кулиняк, Н. Бас, Р. Сидорик, Мазяк, Кравчишин, В. Тимчук, В. Стронський, К. Гайович, Т. Кликун, Д. Куць, Курко, О. Мецінський, А. Вуйцік, П. Костерка, С. Ревак, І. Куцик, Ю. Малець, І. Стефанюк, А. Галущак, Боднарчук, Н. Гуцул, Н. Кордик, Н. Мікула, Е. Ляхович, а Т. Кривовяз 50 ц. Разом $83.00.

М. Риза.

ДР. ГЕРБЕРТ В. МО,
новообраний ґубернатор стейту Юта.

Громадське життя вимагає напруження сил і енергії. Доки свої обовязки цей, хто засипляє на своїм пості, неменше від того, що переходить в табор неприятеля.

АРХИКНЯЗЬ ФЕЛІКС ПРО ФЕДЕРАЦІЮ В ЕВРОПІ

Фелікс Габсбурґ, молодший брат претендента до австрійського престолу, архикнязя Отта, та син померлого останнього австрійського цісаря Карла і цісареви Зити, дуже балакливий. Він любить часто виголошувати „політичні бесіди".

У своїм недавнім викладі в Канаді у Монтреалі заявив, що на його думку спасіння Европи опирається на заложенню чотирьох федерацій европейських держав. До першої з тих федерацій мала би ввійти: Австрія, Чехо-Словаччина і Мадярщина. До другої: балканські держави. До третьої: Польща. До цеї архикнязь хотів би долучити ще частину України. Федерація українців з поляками, як це показує досвід, не була би, очевидно, ніякою федерацією, а тільки хіба другою Люблинською Унією. Одначе архикнязь Фелікс ще занадто молоденький, щоб добре бути обзнайомленим з передвоєнними відносинами в середущій Европі, як і з тим, як тяжко жилось українцям під його предками в давній Австро-Угорщині саме тому, що українці були „сфедеровані" з поляками в Західній Україні а з мадярами на Закарпаттю.

До четвертої федерації зачисляє архикнязь балтійські держави і скандинавські держави з Фінляндією. Ті держави, згідно з пропозицією архикнязя, були би сфедеровані на демократичних основах, мали би свої власні уряди і висилали би своїх представників до федерального парляменту.

Також казав архикнязь, що хоч мешканці давньої Австрії є приневолені воювати по стороні Німеччини, то їхні серця бються таксамо як британські, тобто симпатизують з Великою Британією. Він теж казав, що австрійські німці є того переконання, що лиш британська побіда спасе цілий світ від знищення.

На думку архикнязя Фелікса демократичні держави цілком певно віднесуть перемогу над тоталітарними. Того переконання був він від самого вибуху теперішньої війни. При кінці своєї промови архикнязь дякував провінції Квебек, що дала захист його матері, бувшій цісаревій Зиті і його браттям і сестрам, з яких троє вчащає до вищих католицьких шкіл у самім місті Квебеку.

Чи правда?

— Чи ви, пане доктор, такої цеї думки, що одружені чоловіки довше живуть ніж неодружені?

— Ні, мій пане, то життя видається їм тільки довше.

РУМУНІЯ ПІДПИСУЄ УГОДУ З ОСЕЮ. — Румунський диктатор ґенерал Антонеску на ліво й Рібентроп, націстичний міністер заграничних справ, на право.

Поїздка до Канади

Д-Р А. Т. КІБЗЕЙ.

В Тов. Просвіта ім. Шевченка.

Будучи ще студентом, 18 літ тому, — я нераз заходив до Тов. Просвіта та інших товариств, де познакомився з багатьома людьми, дебатував з ними та брав участь в народних виступах, як в концертах, протестаційних вічах і т. д. Час від часу давав там і деякі відчити з обсягу медицини, фізики і інших природних наук.

Але це було так давно, що я сумнівався, чи хто памятає за ці часи. Та як я здивувався, коли ті, що з ними я стрічався на другий день, те все споминали.

На останку, я відвідав давного знакомого, та мого доброго приятеля п. Павла Поремського. І при першій стрічи так і накричав на мене: „Деж Ви ходите? Ми всі за Вами шукаємо. Чиж не знаєте, що нині дають для Вас гостинну вечеру?"

Я щось ніби чув, що мають мене запросити в гостину до Тов. Просвіти, але це мало бути аж на другий день. А тут нагло довідуюся, що то нині. Отже, вертаю скоро домів, до п. професора, щоби і їх сповістити про запрошення та остаточно виїхати в час.

Було вже около 9. год. вечером, як ми заїхали під Дім Просвіти на Поінт Ст. Чарлес. Зібралася гарна громадка людей, що вже чекали на нас. І до стола засіло около 200 людей.

Була шинка, яйці і ковбаса та інші присмаки, як пристало на вечеру в гаряче літо. Кожного припрошували до французького червоного вина, (а француз без вина не їсть вечері!); а, щоб шинка та ковбаса добре поликалася, доливали славного монтреальського пива — „Молсон бір". Всього було до сита, а ми, будучи голодні, та вимучені прогульками по місті, заїдали, та попивали смачно і здорово.

Коли вже скінчилася вечера, то як у всіх українських гостинах, так і тут почалися промови. Для мене дуже цікаво було запамятати, хто говорив. Імен всіх запамятати було трудно. Так я і написав листа до п. Поремського, а він подав імена бесідників так: Д. Небесний, І. Ониськів, П. Поремський, пані Дячун, І. Обух, П. Петрашин і К. Наконечний. Отже ті, що беруть живу участь в громадськім життю.

Їхні промови були наскрізь патріотичні, та до річи. Всі згадали за наше теперішне положення і світову політику, заявлялись за спільний фронт, та наші обовязки на іміграції зглядом нашої справи. Говорили про деякі намічені пляни. Питали, що робимо в Америці та згадували мої студентські часи, приписуючи мені може аж перебільшені заслуги.

Цікаво було того всього слухати, бо чулося про їх здобутки, подвиги та посвяту для народної справи. Приємно було почути похвали на мою адресу. Можливо, що я так багато і не заслужив собі, але це була нагода переконатись, що як щось доброго зробиться, то за те люде згадують, і то часом навіть і за життя. Розуміється, що все це підносило мене на дусі і я за все це почувався для них вдячним.

Моя відповідь була коротка. Подякував всім гостям та всім моїм приятелям, як і тим, що потрудилися для цеї гостини. Поґратулював їм за успіхи в їх праці і заохотив до дальшої витривалости.

Коротенько переповів їм наші заходи, та працю в Українськім Конґресовім Комітеті. Згадав дещо про наше життя в Америці, а зокрема за У. Н. Союз, завзиваючи їх до зорґанізовання відділу Союзу в Монтреалю. Всі цікавилися тим і ставили питання.

В день по цім ми виїздили ранком з Монтреалю до Ню Йорку. Лишали ми ще дрімуче місто. Минали передмістя та маленькі оселі за містом. Наші думки все ще були в Монтреалі, при наших людях та їх щирій гостині.

Автомобіль гнав 50 до 60 миль на годину. Написи говорили, що ми вже недалеко границі. Жінка зачала щось говорити та випитувати про деяких людей в Монтреалю. Заговорившися — ми перегнали через канадійський „костом гавз" і опинилися перед американськими урядниками. А ті, що ми їх поминули, дзвонять та кричать — „вертайтеся!"

Завернули ми знову до канадійського боку. Перепросили урядників, що їх проминули, віддали дозвіл переїзду і знов до американської границі.

Тут не робили нам багато клопотів. Подивилися на папери, отворили дві валізки і сказали О.К. І ми знов знайшлися в З. Д. А., в дома. Внедовзі ми виїздили зо стейту Ню Йорк до стейту Вермонт, а по тім до стейтів Месечусетз і Конетикат. Чим далі ставало тепліше. Тут і там ставали купувати памятки, та гостинці, то правдивий „мейпл сируп". Вечером ми заїхали до "Norwolk" над морем, де мали відпочати, викупатися в морю та закінчити наші вакації.

Закінчення.

Всьо пішло як пляновано. Жінка побула в Норволк через тиждень, поїхала до Ню Йорку на два дні, покупила дещо для себе та дочки а, розуміється, нічого для мене, та коли вже гроші вичерпалися, а контроля скінчилася, ми були готові їхати домів.

Гарна прогулька. Дехто і позавидував. Та не так воно приємно скінчилося. Вертаючи домів, ми по дорозі стали в Сиракюз. Прийшов нас відвідати головний радний п. Пігуляк. І коли ми прощалися та вибиралися в дальшу дорогу, наша донечка Іванна вибігла з ґанку на вулицю, коли ми не спостерегли. Наїхав автомобіль і вдарив її так сильно, що зломив праву ногу.

Крик, плач, гнів, непорозуміння. Жінки умлівають. Дитину беру чимскорше до шпиталю...

Шість довгих тижнів лежала вона в ґіпсі. І коли я пишу отсі рядки, вона вже Богу дякувати бігає, але все таки показує час від часу на ногу та говорить: — „Деди — бед мен гіт мі гір. Деди фікс іт. Деди із е доктор"...

Отже з приемностями треба було поликнути і гірку піґулку. Хто їздить, тому трафляються випадки, скорше чи пізніше. А вже малі діти таки нерозумно з собою возити!

(Кінець).

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ТЕПЕР СЕЗОН. — Недавна гра між дружинами університетів: Пенсилвенія й Корнел, у Філядельфія.

ФРЕНСИЗ ПЕРКИНС,

котра зрезиґнувала зо становища секретаря праці в кабінеті президента Рузвелта.

ПОЛЯКИ ПРО СВОЇ ТЕПЕРІШНІ ТЕРПІННЯ

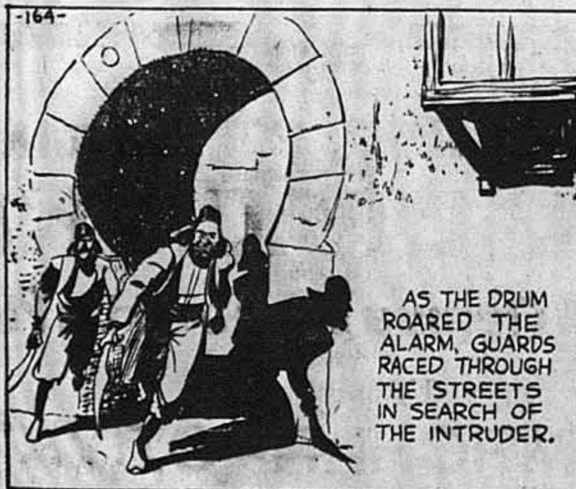
НЮ ЙОРК. — Комітет американсько-польських жінок опублікував зазив поляків живучих у Польщі під німецькою окупацією, в якім говориться про великі терпіння поляків. Три міліони людей вже згинуло з рук влади, чи то шляхом розстрілів, чи шляхом голоду по тюрмах. Це, що діється в Польщі, то чисте пекло, говориться в зазиві. Нужда, злочини, недуги і гнет бушують здовж і впоперек краю.

Военна фльота републики Еквадору має лиш один корабель, Мексика 5, а Перу 14.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПІТСБУРҐ, ПА. Річні збори Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 96, відбудуться в неділю, 1. грудня, в годині 2. пополудні у домі 723 Carson St. Всі члени, місцеві і поазмісцеві пожадані явитися на збори, бо є важні справи до полагодження. Також обовязком кождого члена є привести бодай одного нового члена і записати до У. Н. Союзу. Всіх членів принимається без вступного і без оплати доктора. — Іван Войтович, предс.; Дмитро Василик, секр. і кас.

ТАРЗАН, ч. 164. Знайшов і — згубив.

Як бубон загудів на сполох, інші сторожі розсипались по місті, щоб перехопити небажаного гостя.

Але Тарзан вискочив на дах і, пробігши по дахах, зіскочив на вулицю та замішався в товпі.

Цілу ніч шукав Тарзан за Джейн, заглядаючи в кожний куток, а навіть пробуючи дістатись до вязниць. Але надармо.

Щойно другого дня він побачив її. Але де? Як вона машерувала разом з іншими невільницями на базар, де мали її продати.